

***OHAL KAPSAMINDAKİ SORUŞTURMA VE KOVUŐTURMALARDA AVUKATLARIN
SAVUNMA HAKLARININ KISITLANMASI KONULU ARAMA KONFERANSI
SONUŐ RAPORU***

GİRİŐ

1. Türkiye Barolar Birliği tarafından 11 Kasım 2017 tarihinde "***OHAL Kapsamındaki Soruşturma ve KovuŐturmalarda Avukatların Savunma Haklarının Kısıtlanması***" konulu bir arama konferansı düzenlenmiŐtir.
2. Arama konferansına 70 barodan 121 avukat temsilci katılmıŐtır.
3. Temsilciler 9 masaya ayrılmıŐtır. Her bir masaya kolaylaŐtırıcı görevi yapmak üzere bir avukat tayin edilmiŐtir. Temsilciler alıŐma boyunca birden çok masada katkı sunmuŐlardır. Konferansın sonunda, her masanın kolaylaŐtırıcısı, masada toplanan farklı grupların tespit ve gürüŐlerini taslak rapora bađlamıŐtır.
4. ÇalıŐmaların yapıldığı 9 masanın konuları Őyledir:
  1. Masa: Arama
  2. Masa: El koyma
  3. Masa: Yakalama
  4. Masa: Gözaltı
  5. Masa: Sorgu
  6. Masa: Savcılık
  7. Masa: DuruŐma
  8. Masa: Tutukevleri
  9. Masa: Serbest masa

ÇALIŞMA MASALARININ SONUÇ RAPORLARINDA YER ALAN BAZI TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

Aşağıda, arama konferansına katılan avukat temsilcilerin masalarda dile getirdikleri tespit ve değerlendirmelerin bir kısmı sıralanacaktır. Masaların raporları daha sonra yayınlanacaktır.

1. Soruşturma aşamasında, henüz arama kararı verilmemişken arama yapıldığı, sonradan arama kararlarının alındığı iddiaları.
2. Avukatların tutanaklara şerh düşmek istedikleri itiraz ve muhalefetlerin tutanağa geçirilmek istenmemesi.
3. Arama sırasında ilgililerin veya müdafinin, meydana gelen aksaklıklar veya itirazlar konusunda soruşturmayı yürüten savcı ile görüşmesinde engellemeler çıkarılması.
4. Avukatlara yönelik aramalarda mevzuata uyulmaması. Bu kapsamda, barodan avukat istenmemesi ya da sadece avukatlık bürolarının aramasında avukat istenmesi. Ev aramalarında istenmemesi. Şüphelinin soruşturma ile ilgisi olmayan eşyalarına (avukatların tüm dava dosyalarına, tüm yazışmalarına, avukatların sır saklama yükümlülükleri olmasına karşın müvekkili ile yaptığı görüşme notlarına) el konulması. Bilgisayar veya akıllı özelliği bulunan cep telefonlarının imajının alınmaması veya usulüne uygun olarak alınmaması.
5. Yukarıda açıklanan sebeplerle; elde edilen verilerin, hukuka aykırı yöntemle elde edilmiş olmaları nedeniyle delil değeri kazanmamaları. Buna rağmen; iddianamelerde, tutuklama kararlarında ve hükümlerde kullanılması.
6. Suç isnadının yakalama anında ayrıntılı olarak bildirilmemesi. Çoğu zaman “**karakolda öğrenirsin**” denilerek geçiştirilmesi.

7. Şüphelinin, avukatla temsil edilebileceği hakkında bilgilendirilmesinde sıklıkla ihmal gösterilmesi.
8. Gözaltı sürelerinin uzatılması nedeniyle, müdafinin ifade alma işlemine ne zaman çağırılacağını fiilen öğrenmekte büyük zorluk çekmesi. Bunun, savunma hakkının gerektiği gibi kullanılmasını önlemesi. Örneğin cuma günü yakalanan şüpheli için Cumartesi gece yarısı müdafinin aranması, ancak il dışında olması nedeniyle başka bir müdafinin atanması. Neticede şüphelinin güven ilişkisi içinde olduğu avukatının ifade alma ve sorgu işlemlerine katılmasının fiilen önlenmesi.
9. Avukatın gözaltındaki şüpheliyle görüşmesinde adil yargılanma hakkını düzenleyen evrenselleşmiş kurallarının ve hatta bu kuralların bir kısmıyla çatışma içinde olan OHAL mevzuatının dahi öngördüğü uygun ortamın sıklıkla sağlanmaması.
10. Kolluk görevlilerinin, gözaltına alınan kişilerle “ön görüşme” adı altında avukatsız görüşme yaptığı ve avukat geldiğinde ifade tutanağının hazırlanmış olduğuna dair yaygın iddialar.
11. Kolluk görevlilerinin, avukata **“soruşturmanın savcısı da hâkimi de biziz” şeklinde gözdağı vermeye yönelik cümleler söylediği**, şüpheli ile görüşmesi esnasında **“kısa kes”** gibi hukuka uygun olmayan, küçük düşürücü ifadeler kullandığı iddiaları.
12. **Tutuklu işlerde dahi, çok uzun sürelerle dosyanın** kısıtlanması kararları alınması. Avukatın, delilleri bilmeden savunma yapmak, tutukluluğa itiraz etmek zorunda bırakılması.
13. Tutuklamaya ilişkin kararların sıklıkla gerekçesiz olarak verilmesi.
14. Tutuklama kararlarının, ifade ve sorgu tutanaklarının basına sızması. Avukatlara kısıtlanmış dosyanın, basına adeta açık olması. Kısıtlanmış dosyanın içinden seçilen yazıların medyada tedavüle çıkarılması.
15. Hâkim ve savcılarının, bilgi birikimlerinin ve tecrübelerinin kimi zaman yetersiz olması.

16. Duruşmalarda kullanılan SEGBIS gibi teknik donatıların çoğu zaman yetersiz ya da hiç kullanılamaz, alınan kayıtların da anlaşılabilir olması.
17. Bazı mahkemelerde sanıklar ve avukatların, işkence veya kötü muamele iddialarını ileri sürdüklerinde, **“esasa ilişkin savunma yapın, aksi halde hiç savunma yapmamış sayılacaksınız”** zorlamasıyla karşılaşmaları.
18. Güvenilirliği test edilemeyen gizli tanıkların beyanlarına sıklıkla dayanılması. Bu tanıklara doğrudan soru sorma olanaklarının, teknik yetersizlik gerekçesiyle, çoğu zaman yeteri kadar kullandırılmaması.
19. Tutukevlerinde, şüpheli ve sanıklara gerekçesiz olarak görüş yasağı konulması.
20. Avukat görüşme odalarının çoğu zaman son derece yetersiz olması.
21. Yeterli görüşme odası olmadığı gerekçe gösterilerek avukatların uzun saatler boyunca tutukevi kapısında beklemek zorunda bırakılması. Bunun, mesleğin icrasını tahammül edilemez hale getirmesi.
22. Avukatın müvekkille görüşmesi sırasında görüşmenin gizliliğinin sağlanmaması. Sesli görüntülü kayıt alınması, infaz koruma memurunun hazır bulunması.
23. Görüşme odalarında görüşmenin yapılmasını sağlayıcı kırtasiye malzemesi ve mevzuatın bulundurulmaması. Bunların dışarıdan getirilmesine engeller çıkarılması.
24. Koşullarda kapasitenin çok üstünde kişinin kalması.
25. Bazı ceza infaz kurumlarında **“hoş geldin dayaağı”** diye adlandırılan kötü muamelelerin yapıldığı iddiaları.

NETİCE

1. Suçlamanın varlığı, suçluluğun kabulü için hiçbir şekilde yeterli değildir.
2. Suçlamanın ağırlığı, suçun işlendiğinin ispatı olamaz.
3. Suçlu ve suçsuzu, sadece adil yargılama yaparak birbirinden ayırmak mümkündür.

4. Adil yargılamanın esasları, Anayasamızda ve Türkiye'nin de kurucusu olduğu Avrupa Konseyi'nin değerler sisteminde güvence altına alınmıştır.
5. OHAL veya başka bir gerekçeyle adil yargılanma hakkı ihlal edilemez.
6. Adil yargılanma, her bireyin temel hakkıdır. Adil yargılama yapmak da devletin asli görevidir.
7. Adil yargılama yapılmaz ve suçluyla suçsuz birbirine karışırsa, bundan toplum büyük zarar görür.
8. Adil yargılama yapılmaması, masumları mağdur eder. Gerçek suçluların ise, zaman içerisinde toplumun gözünde mağdur konumuna yükselmesine neden olur.
9. OHAL'in ilanına gerekçe olan sebeplerin kalıcı olarak giderilmesi için hukukun üstünlüğünün sağlanması gereklidir. Savcılar ve hakimler teminatlı hale getirilmelidir. Bilgi eksiklikleri giderilmelidir. Avukatın sistemdeki varlığı adaletin önündeki bir engel olarak görülmemelidir. Tam aksine avukatın sistemden dışlanması halinde adil yargılamanın yapılamayacağı, suçlunun suçsuzdan ayıramayacağı bilinmelidir.
10. Avukatı dışlamak, adaleti dışlamaktır.
11. Etkin ve bağımsız bir savunma olmadan, adil yargılama olmaz.
12. Rejimin demokratikliğinin ve hukukun üstünlüğünün güvencesi;
  - Bağımsız, tarafsız, keyfilikten uzak bir yargı sistemidir.
  - Etkin ve bağımsız savunmanın varlığıdır.

Kamuoyunun bilgisine saygıyla sunulur.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı